

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
VIEŠOJO VALDYMO GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MOBILIZACIJOS IR PRIIMANČIOSIOS ŠALIES
PARAMOS ĮSTATYMO NR. I-1623 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS
RESPUBLIKOS KARO PADĖTIES ĮSTATYMO NR. VIII-1721 PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ
KODEKSO 505 IR 589 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR KODEKSO PAPILDYMO 1881,
5051, 5052, 5171, 5172, 5173 IR 5601 STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS
RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO 330 STRAIPSNIO PAKEITIMO IR
KODEKSO PAPILDYMO 1281 STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS
RESPUBLIKOS DARBO KODEKSO 3 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS GINKLUOTOS GYNYBOS IR
PASIPRIEŠINIMO AGRESIJAI ĮSTATYMO NR. VIII-1856 2 IR 10 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS KARO PRIEVOLĖS
ĮSTATYMO NR. I-1593 3, 15, 26, 29 IR 31 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS KRAŠTO APSAUGOS SISTEMOS
ORGANIZAVIMO IR KARO TARNYBOS ĮSTATYMO NR. VIII-723 3, 12, 13, 14, 17, 21, 23
IR 67 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS
LAIKINO TIESIOGINIO VALDYMO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOJE ĮSTATYMO NR.
I-830 2, 3 IR 5 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS
RESPUBLIKOS LIETUVOS ŠAULIŲ SAJUNGOS ĮSTATYMO NR. VIII-375 3, 8, 9, 21 IR
34 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 201 IR 331 STRAIPSNIAIS
ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKESČIŲ ADMINISTRAVIMO
ĮSTATYMO NR. IX-2112 3 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS NACIONALINIO SAUGUMO PAGRINDŲ ĮSTATYMO NR.
VIII-49 PRIEDĖLIO 7, 8, 18 IR 19 SKYRIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS NEPAPRASTOSIOS PADĖTIES ĮSTATYMO NR. IX-938 2 IR
28 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS
PILIETYBĖS ĮSTATYMO NR. XI-1196 25 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS SUĖMIMO VYKDYMO ĮSTATYMO NR. I-1175
7 IR 10 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS
TEISĖKŪROS PAGRINDŲ ĮSTATYMO NR. XI-2220 20 STRAIPSNIO PAKEITIMO IR
ĮSTATYMO PAPILDYMO KETVIRTUOJU 1 SKIRSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS VIETOS SAVIVALDOS ĮSTATYMO NR. I-533 11, 19,
25 IR 29 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS
RESPUBLIKOS ŽVALGYBOS ĮSTATYMO NR. VIII-1861 27 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO STATUTO „DĖL
LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO STATUTO NR. I-399 63, 69 IR 172 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO“ PROJEKTO**

(toliau kartu – Projektai)

(TAP-19-1821(2) TAIS NR. 19-8947(4))

2019-12-10 Nr. NV-3468

Vilnius

Projektų rengėjas. Krašto apsaugos ministerija.

Projektų tikslas. Sukurti mobilizacijos ir karo padėties metu taikytiną teisinį reglamentavimą, kuris apimtų visas mobilizacijos ir karo padėties metu svarbias valstybės ir gyvenimo sritis, sudarytų prielaidas sklandžiam perėjimui iš taikos meto teisinio režimo į karo meto teisinį režimą, efektyviai ginkluotai ir neginkluotai valstybės gynybai bei sklandžiai valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, ūkio subjektų ir piliečių veiklai užtikrinant svarbiausius valstybės ir visuomenės poreikius.

Dabartinė situacija. Šiuo metu galiojančio mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos teisinio reguliavimo trūkumai:

- nėra aiškos ir efektyvios mobilizacijos valdymo sistemos, apimančios visus mobilizacijos subjektus;
- neaiškus ir neefektyvus civilinio mobilizacinio personalo rezervo (toliau – CMPR) reglamentavimas, neefektyvi CMPR mokymo sistema;
- neišsamus ir neefektyvus mobilizacijai ir priimančiosios šalies paramai reikalingų išteklių sutelkimo ir panaudojimo reguliavimas, mobilizacijai reikalingi ištekliai valstybės mastu nėra apskaitomi;
- sudėtingas civilinių mobilizacinių institucijų valdomų ūkio subjektų įtraukimas į mobilizacijos sistemą.

Šiuo metu galiojančio karo padėties teisinio reguliavimo trūkumai:

- neatitinka šių dienų reikalavimų. Galiojantis Karo padėties įstatymas priimtas 2000 m. Nuo to laiko įvyko svarbūs pasikeitimai – Lietuva įstojo į Europos sąjungą ir NATO, įvyko geopolitinės situacijos pokyčiai;
- neužtikrina sklandaus valstybės perėjimo iš taikos į karo metą teisinį režimą, operatyvaus sprendimų priėmimo ir kiek įmanoma karo padėties sąlygomis, sklandžios valstybės institucijų ir ūkio subjektų veiklos;
- kai kurios teisinio reglamentavimo normos neatitinka tarptautinės humanitarinės teisės ar Europos Sąjungos teisės nuostatų.

Projektų esmė: Siūloma iš esmės keisti galiojančią mobilizacijos ir karo padėties teisinį reguliavimą. Mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos įstatymą (toliau – Mobilizacijos įstatymas) ir Karo padėties įstatymą siūloma išdėstyti nauja redakcija. Kartu pateikiami dar 17 įstatymų pakeitimų projektų, kurių nuostatos keičiamos derinant su Mobilizacijos ir Karo padėties įstatymo projektų nuostatomis.

Mobilizacijos įstatymo projektu siūloma:

- Nustatyti mobilizacijos valdymo subjektus ir jų kompetenciją (numatomas Valstybės mobilizacijos operacijų centras ir civilinių mobilizacinių institucijų operacijų centrai);
- Patikslinti CMPR sudarymo ir apskaitos tvarką;
- Nustatyti asmenų, kuriems būtų organizuojami mobilizaciniai ir priimančiosios šalies paramos mokymai, grupes;
- Keisti mobilizacinių išteklių sutelkimo ir panaudojimo reguliavimą: nustatyti visų mobilizacijai reikalingų išteklių valstybinę apskaitą (numatomas valstybės mobilizacinių išteklių katalogas), patobulinti laikinai paimamo ar rekviziuojamo turto tvarką, sukurti mobilizacinių išteklių paskirstymo prioritetizavimo tvarką;
- Nustatyti civilinių mobilizacinių institucijų valdomų ir kontroliuojamų ūkio subjektų įtraukimo į mobilizacijos sistemą nesudarant su jais sutarčių tvarką.
- Atlikti kitus pakeitimus: atsisakyti kaip perteklinio Civilinių mobilizacinių institucijų mobilizacijos jungtinio plano rengimo, derinant su Karo padėties įstatymo projektu atsisakyti privalomųjų darbų skyrimo, turto laikinojo paėmimo ar rekvizicijos, nustatant, kad šios priemonės bus taikomos Karo padėties įstatymo nustatyta tvarka. Taip pat numatoma galimybė ir kitas Karo padėties įstatymo numatytas priemones taikyti mobilizacijos metu (skirti privalomąsias užduotis ūkio subjektams, taikyti supaprastintas valstybės ir savivaldybių turto persikirstymo procedūras, taikyti darbo ir valstybės tarnybos santykių apribojimus, riboti karo prievolininkų judėjimo laisvę).

Vyriausybė 2018 m. spalio 31 d. nutarimu Nr. 1094 pritarė Karo padėties įstatymo projektui ir kitų kartu teikiamų įstatymų pakeitimų projektų paketo, kuriuo sukuriamas iš esmės naujas karo padėties teisinis reglamentavimas, kuris sudarytų prielaidas sklandžiam perėjimui iš taikos meto teisinio režimo į karo meto teisinį režimą, efektyviai ginkluotai ir neginkluotai valstybės gynybai, pateikimui Seimui. Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetas pateikė poziciją dėl kai kurių Karo

padėties įstatymo projekto nuostatų galimo prieštaravimo Konstitucijai. Teikiamas Karo padėties įstatymo projektas patikslintas atsižvelgiant į Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetas poziciją:

- atsisakyta galimai Konstitucijai prieštaraujančių nuostatų karo padėties metu Vyriausybei suteikti įgaliojimus perskirstyti valstybės biudžeto asignavimus tarp asignavimų valdytojų, o finansų ministrui – nustatyti supaprastintas valstybės biudžeto asignavimų perskirstymo ir naudojimo, buhalterinės paskaitos organizavimo ir kontrolės procedūras;
- atsisakyta konstitucinio įstatymo statuso suteikimo Karo padėties įstatymui.

Derinimas. Mobilizacijos įstatymo projektas ir lydimieji įstatymų projektai suderinti su visomis ministerijomis, Generaline prokuratūra, Nacionaline teismų administracija, Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba, Valstybės saugumo departamentu, Lietuvos savivaldybių asociacija, Valstybine duomenų apsaugos inspekcija ir Konkurencijos tarnyba. Lietuvos bankas, Seimo kanceliarija ir Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba pastabų neteikė.

Projektai svarstyti 2019 m. gruodžio 3 d. tarpinstituciniame pasitarime, kuriame buvo pasiūlyta Krašto apsaugos ministerijai įvertinti Teisingumo ministerijos ir Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas ir patikslintus Projektus svarstyti tarpinstituciniame pasitarime. Projektai patikslinti. Kartu teikiamas Vyriausybės posėdžio protokolo projektas, kuriuo siūloma pavesti visoms ministerijoms pagal kompetenciją įvertinti specialiojo teisinio reguliavimo karo padėties metu poreikį, o nustačius tokį poreikį parengti įstatymų projektus

Projektų įgyvendinimo kaštai ir nauda. Priėmus Projektus bus sukurtos prielaidos sklandžiam perėjimui iš taikos į karo meto režimą, efektyvesnei ginkluotai valstybės gynybai, sklandesnei valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, ūkio subjektų ir piliečių veiklai užtikrinant svarbiausius valstybės ir visuomenės poreikius, efektyvesniam mobilizacinės sistemos valdymui.

Projektams įgyvendinti, rengėjų teigimu papildomų biudžeto lėšų nereikės. Mobilizacijos įstatymo projektu numatomos priemonės būtų įgyvendinamos iš institucijoms mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos reikmėms skirtų asignavimų. Karo padėties įstatymo projektu numatytos priemonės iš esmės bus taikomos tik įvedus karo padėtį, jų apimtys priklausys nuo daugelio aplinkybių, kurios bus žinomos tik tuo metu, todėl iš anksto prognozuoti lėšų poreikį yra neįmanoma. Priemonės susijusios su pasirengimu veikti karo padėties ar mobilizacijos metu bus įgyvendinamos iš biudžeto asignavimų skiriamų šiam tikslui.

Atitiktis Vyriausybės programai: Projektas įgyvendina Vyriausybės programos įgyvendinimo plano 5.1.5.4 veiksmo „Mobilizacijos valdymo ir planavimo sistemos pertvarka“ nuostatas. Projektas yra įtrauktas į Seimo VII sesijos (rudens) darbų planą. Projekto pateikimo Seimui terminas 2019 m. lapkričio 22 d.

Dalykinio vertinimo išvada. Siūlome Projektą svarstyti Vyriausybės posėdžio B dalyje prieš tai apsvarsčius tarpinstituciniame pasitarime.

Politikos įgyvendinimo grupės patarėjas

Valdas Kiveris

Valdas Kiveris, tel. 870661805, el. p. valdas.kiveris@lr.lt